

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

รูปแบบการเรียนรู้ หรือ สัปดาห์การเรียนรู้ (Learning stay) ของผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูผู้สอนเห็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้และการแก้ปัญหาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมีกระบวนการรับรู้ กระบวนการคิด ประสบการณ์เดิม พฤติกรรม บุคลิกลักษณะรวมทั้งบริบทและสภาพแวดล้อมไม่เหมือนกัน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ถึงความสำคัญของการศึกษาที่รัฐต้องดำเนินการให้กับประชาชน คือ ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ซึ่งจะเป็นแผนที่มีความสำคัญในการวางรากฐานการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน รวมทั้งมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความมั่นคงของชาติ พัฒนาคนทุกวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพ และความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม นำไปสู่การสร้างสังคมที่พึงปรารถนา รวมถึงมีจิตอาสา อนุรักษ์ รักษา ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป็นแผนระยะยาว 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ เป็นการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ที่กล่าวถึง ด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ในทุกมิติ ซึ่งการเรียนรู้ นอกห้องเรียนจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ของนักเรียนสอดคล้องกับการศึกษาตามอัธยาศัย

ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ได้ให้คำจำกัดความของการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้นิยามการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ว่าเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ ซึ่งนักการศึกษาคนสำคัญชื่อ Coombs and Ahmed (1974 : 121) ได้ให้ความหมายว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งบุคคลแสวงหาและรับความรู้

ทักษะ ทักษะคิดความเข้าใจที่กระจ่างชัดที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และการแสดงออก ต่อสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวบุคคล อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ที่เติมเต็มความต้องการของมนุษย์ที่แสวงหาการเรียนรู้ประสบการณ์ ต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนในระบบโรงเรียน โอกาสของการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเกิดขึ้นได้ในทุกที่ ทุกเวลา เรียนรู้ได้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญต่าง ๆ สามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่ง เรียนรู้เฉพาะด้านและสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ความรู้อื่นได้อย่างหลากหลาย เป็นการส่งเสริมให้ เกิดเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบตลอดชีวิต สรุปได้ว่าการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้เป็นการจัด กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน การเขียน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้อง กับ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะ ฝึก กระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจัดจําองค์ความรู้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การที่ ผู้เรียนจะมีความรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร เป็นผลมาจากลีลาการเรียนรู้หรือความถนัดในการเรียนรู้นั้นเอง สอดคล้องกับแนวคิด พีรเทพ รุ่งคุณากร (2555 : 23) กล่าวถึง ลีลาการเรียนรู้ หมายถึง ความถนัด จากการได้ยิน ความถนัดจากการดู และความถนัดจากการลงมือทำเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลนั้นเกิด การเรียนรู้ได้ดีที่สุด เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะการรับรู้ กระบวนการทางสติปัญญา สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของบุคคลนั้น ลีลาการเรียนรู้ได้รับการจำแนกออกเป็นแบบต่าง ๆ แตกต่างกัน ขึ้นกับทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิด ที่ผู้จำแนกยึดเป็นเกณฑ์ในการจำแนก ลีลาการเรียนรู้ เครื่องมือวัดลีลาการเรียนรู้ ความเข้าใจในลีลาการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียน สามารถช่วยให้ ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมและปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของนักเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มี ลักษณะหลากหลาย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียน การที่ครูผู้สอนได้รู้ว่า นักเรียนมีลีลาการเรียนรู้เป็นแบบใด ย่อมมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อ การเรียนรู้ของพวกเขา ให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างดีที่สุดเท่าที่นักเรียนจะทำได้

จากการจัดการศึกษาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจึงมีความสำคัญ นักเรียนจะได้รับ ประโยชน์สูงสุด โดยมีการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับลีลาการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนใช้ เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับที่จะนำไปประกอบการพิจารณา ปรับปรุงการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้คงอยู่ในสภาพที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้ของ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับอาจารย์ ครู นักศึกษาครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าจะได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ ครู นักศึกษาครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าจะได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

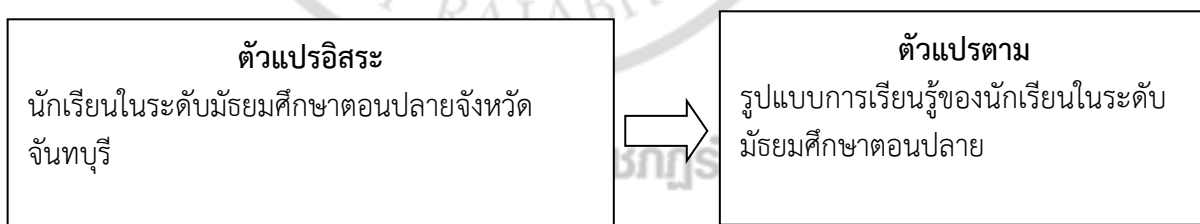
1. ประชากร คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดจันทบุรี
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 389 คน
3. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดจันทบุรี
4. ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการเรียนรู้ หรือ สัลาการเรียนรู้ (Learning stay) หมายถึง ลักษณะหรือวิธีการเรียนหรือวิธีการคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาที่บุคคลชอบหรือมีความถนัดในการใช้เป็นประจำหรือใช้เป็นส่วนใหญ่ในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ช่วยให้บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ กระบวนการทางสติปัญญา สภาพแวดล้อม และประสบการณ์ของบุคคลนั้น
2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดจันทบุรี ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย